

Kleindochter pachter koopt eeuwenoude boerderij

Een toekomst voor DE TAKKENKAMP

Het duurde tien jaar voor Mary Woltering haar intrek kon nemen in de boerderij waar een deel van haar verleden lag. Al die tijd zaten haar spullen ingepakt in dozen. Met behulp van de gemeente, het Restauratiefonds en een erkende restauratieaannemer kon de boerderij vakkundig gerestaureerd en verduurzaamd worden met respect voor bijzondere, historische details.

Tekst | Emy Vesseur

bijschrift



In 2006 kocht de toen 63-jarige Mary Woltering de boerderij die haar grootvader Hendrikus Takkenkamp en zijn zoon Herman bijna een eeuw hadden gepacht en waar zij als kind zo graag logeerde. Toen de erfgenamen van de eigenaar, de bekende landschapsschilder Gorter, de boerderij te koop zetten, bood Mary bood meteen de vraagprijs, zonder eerst te gaan kijken. 'Ik woonde in de buurt en kende de boerderij goed. Er zat destijds een huurder in die de boerderij provisorisch wat had opgeknapt. Verder was zij in heel slechte staat.' Om het complex in oude glorie te herstellen, ging Mary voortvarend te werk. Ze nam een lokale architect in de arm die in overleg met de gemeentelijke monumentendienst een restauratieplan maakte. Het casco zou hersteld worden en de woningen in het voorhuis gemoderniseerd en uitgebreid met respect voor de historische details. Omdat de boerderij een rijksmonument is, kreeg ze een laagrentende lening van het

Nationaal Restauratiefonds plus waardevolle adviezen over de aanpak. Eén van de voorwaarden was dat ze alles liet uitvoeren door een erkende restauratieaannemer.

Verbouwing stal

In 2010 werd het herbergdeel, links in het voorhuis, gerestaureerd. Toen de aannemer failliet ging, moest Mary opeens op zoek naar iemand die het resterende viervijfde deel kon afmaken. Pas vijf jaar later begon Schotman Restauraties uit Vorden aan de opdracht. Voor het creëren van een grote living met open keuken werd de stal aan de binnenkant gestript tot het oorspronkelijk casco. Hierdoor kwamen ook de telmerken op de ankerbalkgebinten weer te voorschijn, een belangrijke indicatie voor de zeventiende-eeuwse oorsprong van de boerderij. Voor in de stalruimte, tegen de muur van het voorhuis, kwam een sierlijke, houten trap naar de bovenverdieping. De vloer van de hooizolder werd afgetimmerd en geïsoleerd. Achter de staldeuren verrees in pandig een glazen patio met schuifpui, waarbij de oorspronkelijke slieten van de hooizolder in het zicht bleven. 'Het metselwerk langs de stalramen was erg slecht en hebben we vervangen,' vertelt aannemer Bert Schotman van Schotman Restauraties. 'Ook stond de muur van de stal niet in een rechte lijn, maar dat hebben we zo gelaten. Zo'n imperfectie is juist de charme van het pand.' De entree aan de zijkant kreeg een vestibule met toilet. Zowel de nieuw aangebrachte patio als vestibule fungeert als thermische buffer.



bijchrift





Geschiedenis De Takkenkamp

Boerderij de Takkenkamp is van oorsprong een zeventiende-eeuwse hallenhuisboerderij, gelegen tussen Ruurlo en Vorden. De eerste vermelding dateert van 1327. De boerderij heeft tot eind negentiende eeuw tevens een herbergfunctie voor langstreckende voerlieden. In 1906 komt Hendrikus (Dieks) Takkenkamp als pachter op de boerderij, die toen nog Wientjesvoort heette. Eigenaar Baron van Hövel tot Westerflier van het nabijgelegen landhuis Wientjesvoort (gebouwd in 1850) verkoopt de boerderij in 1916 aan landschapsschilder A.M. Gorter uit Naarden. Om naamsverwarring met het landhuis te voorkomen krijgt de boerderij de naam Oude Wientjesvoort. Het in 1926 gebouwde landhuis van de familie Gorter krijgt de naam Oude Voorde. Als de familie Takkenkamp in 1990 de boerderij verlaat, wordt besloten de boerderij voortaan De Takkenkamp te noemen. De Takkenkamp is een rijksmonument dat samen met De Oude Voorde een gezamenlijk gerangschikt landgoed vormt, behorend tot Natuur Netwerk Nederland.

Bedstedewand

Het rechterdeel van het voorhuis bestaat uit een gang met aangrenzende ruimtes, waarin de oorspronkelijke paneeldeuren zijn bewaard. Het woonvertrek is zoveel mogelijk in authentieke staat teruggebracht. De oude schouw die op instorten stond en de achttiende-eeuwse bedstedewand met servieskast zijn door Schotman en zijn team hersteld en na kleuronderzoek weer ossenbloedrood geschilderd. In de ruimte boven de dichtgemaakte kelder zit nu een moderne badkamer. Via een trap in het knechtenkamertje aan de voorzijde is de slaapkamer op de bovenverdieping bereikbaar. Hierachter zijn op de hooizolder nog twee extra slaapkamers en een tweede, grote badkamer gerealiseerd. Bert: 'Bij een vorige verbouwing in de jaren negentig zijn delen van het gebint verdwenen. Wij hebben al het hout geconserveerd en zoveel mogelijk in het zicht gelaten, inclusief het haanhout. Alleen de vloer is nieuw.'

'Imperfecties zijn juist de charme van het pand'

Historische bouwsporen

In de dakpunt van de slaapkamer aan de voorzijde is de oude kapvorm van de Saksische hallenhuisboerderij goed herkenbaar. 'Het voorhuis is in drie fasen tot stand gekomen,' aldus Bert. 'Dat kunnen we zien aan verschillen in de kapconstructie, het metselwerk en de ramen in de voorgevel.' Het middelste deel is het oudste en stamt uit de zeventiende eeuw. De linkerkant van het voorhuis is in de achttiende eeuw verbreed en opgehoogd met een verdieping voor de herbergfunctie. Datzelfde gebeurde in de negentiende eeuw aan de rechterkant, waardoor de boerderij haar huidige T-vorm kreeg. Blijkens een gedateerde sluitsteen boven de staldeuren aan de achterkant van de stal werd in 1834 de *onderschoer* (inham in de achtergevel met teruggelegen staldeuren) vervangen door de huidige gevel. De zijgevels van



bijlschrift



de stal zijn in de afgelopen eeuw verbouwd en opgehoogd. Eerst de linkerkant en later de rechter, wat is te zien aan de extra laag metselwerk plus de gietijzeren en betonnen stalvensters aan weerszijden.

Zonnepanelenveld

De inmiddels 74-jarige Mary is behalve voortvarend ook vooruitstrevend te werk gegaan. Om het monument geschikt te maken voor toekomstig gebruik, wilde ze de boerderij niet alleen herstellen, maar ook verduurzamen. Zo liet ze de kap isoleren en in de stal en het voorhuis isolerende voorzetwanden plaatsen. Alle nieuwe ramen hebben dubbelglas, de stalramen kregen achterzetramen en de schuiframen in het voorhuis monumentenglas (slechts 7 millimeter dik dubbelglas). Omdat

Hallenhuisboerderij

Een hallenhuysboerderij is van oorsprong een langgestrekt, driebeukig gebouw met voorin het woongedeelte en daarachter de deel met aan weerszijden de stallen. Boven de deel is de hooiopslag, dat bij kleinere boerderijen vaak op slieten ligt en door het hooiluik naar binnen wordt gebracht. Typisch voor het hallenhuis is het ankerbalkgebint. Daarbij zijn de uiteinden van de zolderbalken iets verlaagd tussen de standers aangebracht. Hierdoor wordt de zolderruimte groter en kan men -door de afstand tussen de stijlen te vergroten- spaarzamer met het beschikbare bouw materiaal omgaan. De boerderijen zijn oorspronkelijk met stro of riet gedekt en hebben lemen vakwerk wanden. Verstening van de muren en opkomst van de dakpan is een ontwikkeling van de laatste eeuwen, als de welvaart op het platteland stijgt.



een cv-ketel opgehangen. Gelukkig draait de warmtepomp nu naar behoren.'

Kringloop

Op het erf staan twee open kapschuren. 'Rechts stond een stenen schuur, die van de gemeente niet weg mocht. Door de contouren en de achterste muur te behouden, konden we er een open kapschuur van maken.' De open kapschuur aan de andere kant van de boerderij is helemaal nieuw. Het open deel is in gebruik als terras en het dichte deel is voorzien van een goed geoutilleerde keuken met een lange eettafel. 'Ik heb zes kinderen, elf kleinkinderen en een achterkleinkind. Dus voor familiefeestjes is deze ruimte heel fijn. De keuken is een showmodel van Ikea, die door een vriend passend is gemaakt,' zegt Mary, die sowieso geen dure dingen aanschaft. De boerderij is grotendeels ingericht met tweedehands spullen die ze bij de kringloop vindt en laat opknappen door een handige kennis. Mary: 'Zelfs de antieke klok naast de servieskast is een kringloopvondst. Voor het maken van gordijnen en overtrekken van stoelen heb ik een adresje op de markt.'

Meer informatie: www.schotmanrestauranties.nl



bijscript

In plaats van worteltjes en sla wordt er nu energie geoogst

de vloeren geen historische waarde hadden, is op de begane grond vloerverwarming aangelegd, in de stal afgedekt met nieuwe tegels en in het voorhuis met oude plavuizen. De voormalige groentetuin naast de boerderij bleek uitermate geschikt voor een zonnepanelenveldje. In plaats van worteltjes en sla wordt er nu energie geoogst. Ook heeft de boerderij een eigen warmtepomp. Mary: 'Omdat we midden in een waterwinningsgebied zitten, hebben we heel lang op de vergunning moeten wachten. Uit voorzorg is er daarom ook